

Z czego utrzymuje się Państwo-Miasto Watykańskie?

Autor tekstu: **Agnieszka Zakrzewicz**

Watykan jest teokratyczną monarchią elekcyjną, absolutystyczną i o charakterze patrymonialnym. Jest to najmniejsze państwo-miasto na świecie, będące enklawą Rzymu, ma około 800 obywateli i są to głównie najwyżsi dostojnicy kościoła, księża i zakonnice im służący oraz żołnierze Gwardii szwajcarskiej. Oprócz tego, do pracy w Watykanie przychodzi około 3000 osób mieszkających poza murami państwa-miasta (pracownicy poczty, radio, gazety, telewizji, sklepów, muzeów, apteki, banku, stacji benzynowej, dworca kolejowego, służby medycznej i ochrony). Watykan jest monarchią o charakterze patrymonialnym, gdyż tak jak w czasach feudalnych władca rozporządza poddanym mu krajem bez ograniczeń i nie odróżnia się wydatków państwowych od wydatków monarchy. Monarchia patrymonialna oznacza także, że monarcha utrzymuje się z wpływów wasalnych — a więc darowizn wiernych, datków i dofinansowań innych państw, wynikających z umów bilateralnych. Posiadłości oraz struktury mogą znajdować się także na terytorium innych państw i mieć przywilej eksterytorialności. Tak właśnie jest w przypadku Watykanu.

Świętopietrze

Gospodarka Państwa-Miasta Watykańskiego opiera się na dochodach z pielgrzymek, wizyt w muzeach, sprzedaży gadżetów i błogosławieństw, dochodów jakie przynosi radio, telewizja, wydawnictwo poliglotyczne, gazeta „L'Osservatore Romano”, apteka, stacja benzynowa i kolejowa. Watykan ma prawo bić własną monetę (od 2002 r. w Euro — ok. 670 tys. rocznie) oraz wydawać znaczki. Działalność ta ma jednak jedynie charakter numizmatyczny — euro z papieżem są sprzedawane jako pamiątki, więc mają wyższą wartość niż nominalna. Do tego dochodzą darowizny dla papieża — tzw. *Obolo di san Pietro* czyli Świętopietrze. To najstarsza forma finansowania Watykanu — roczne darowizny za przyjęcie religii chrześcijańskiej, jakie Polska płaciła od czasów Mieszka I. Trudno powiedzieć jak kształtował się ten dochód na przestrzeni wieków. Wiemy natomiast, że obecnie — za pontyfikatu Benedykta XVI jest to ok 50 milionów euro rocznie (79.837.843 dolarów UsA w 2007 r., 75.785.574 UsA w 2008 r.) i datki te pochodzą od wiernych z całego świata, czasami są to darowizny bardzo wysokie i anonimowe. Lwią część dochodów Watykanu stanowią wpływy z nieruchomości jakie posiada poza terytorium oraz różne inwestycje finansowe.

Budżet z dziurą

Watykan składa się z: Państwa-Miasta Watykańskiego (podmiot terytorialny), stolicy Apostolskiej i Kurii Rzymskiej (struktura organizacyjna). Państwo-Miasto Watykańskie ma oddzielny bilans finansowy od stolicy Apostolskiej. Finansami Watykanu zajmuje się A.P.s. A (*Amministrazione del Patrimonio della sede Apostolica*) czyli Administracja Majątku stolicy Apostolskiej. Jest to rodzaj banku centralnego Watykanu - często mylnie tę rolę przypisuje się bankowi IOR (*Istituto per le Opere di Religione*) czyli Instytutowi Dziel Religijnych. A.P.s. A została powołana do życia w 1967 roku przez papieża Pawła VI i była reformowana przez Jana Pawła II. Jej zadaniem jest dbać o wydatki Watykanu — biorąc pieniądze z działalności, która przynosi dochody i rozdzielając je na poszczególne „ministerstwa” papieskie (*Dicasteri*), które dochodów nie przynoszą. Co roku na przełomie czerwca i lipca A.P.s. A podaje do wiadomości publicznej budżet stolicy Apostolskiej, prezentowany na konferencji prasowej.

Jak możemy wyczytać w dokumentach oficjalnych zamieszczonych na portalu watykańskim — w 1996 roku, czwarty rok z rzędu bilans zamknął się pozytywnie — drobnym dochodem, podczas gdy przez poprzednie 23 lata bilans był negatywny (czyli od 1969 r. stolica Apostolska miała zawsze dziurę budżetową). W 1996 r. wydatki wynosiły 297.299 miliardów lirów, a przychody 297.694 miliardów lirów, co przyniosło 395 milionów lirów oszczędności — czyli 260.000 dolarów Usa. W 2007 roku wydatki znowu przewyższyły dochody i bilans był negatywny przez dwa lata. W 2008 dziura budżetowa wynosiła 15.300 milionów euro. W 2009 A.P.s. A deklarowała, że dochody stolicy Apostolskiej wyniosły 250.200 mln euro, a wydatki 254.300 mln euro — czyli dziura budżetowa

zmniejszyła się do 4.100 mln euro. Bilans za rok 2010 będzie opublikowany pod koniec czerwca br. — mówi się, że dziura budżetowa może być trochę mniejsza, ale bilans nie będzie jeszcze pozytywny. Nowością w 2009 roku było to, że IOR подарował papieżowi 50 milionów euro.

Niezidentyfikowane cele kultowe

Kościół katolicki korzysta z różnych przywilejów — nie tylko podatkowych. Są one ustalane przez umowy bilateralne na mocy konkordatów zawartych przez Watykan z poszczególnymi państwami.

Na przykład we Włoszech istnieje mechanizm tzw. „8x1000” zgodnie z którym państwo włoskie przeznacza osiem tysięcznych wpływów z podatków obywateli na cele religijne lub charytatywne. Mechanizm jest dość „perwersyjny”, co wielokrotnie sygnalizowały włoskie stowarzyszenia laickie — jeżeli nawet obywatel nie wypełni deklaracji podatkowej w tej kwestii to i tak pieniądze idą dla głównego faworyta — czyli dla włoskiego kościoła katolickiego. W ten oto sposób Konferencja Episkopatu Włoch otrzymuje co roku blisko 1 miliard euro!!! Czyli prawie trzy razy tyle ile wynosi roczny budżet stolicy Apostolskiej. Pieniądze te powinny być przeznaczone na cele charytatywne — działalność na rzecz ubogich, misje w krajach Trzeciego Świata — w rzeczywistości jednak idą one na bliżej niezdefiniowane „cele kultowe” — czyli na wypłaty dla księży, katechetów, budowę nowych kościołów i renowacje ogromnego patrymonium kulturalno-historycznego jaki posiada Kościół we Włoszech (co pod tym względem ma uzasadnienie, bo inaczej zabytki by się posypały).

Premier Silvio Berlusconi w 2005 roku obiecał zwolnić Kościół katolicki od płacenia podatku gruntowego, co pozwoliło mu wygrać wybory dzięki poparciu hierarchii watykańskiej. Obietnicę spełnił. W rezultacie „spółka Kościół”, która posiada na terenie Włoch blisko 100 tys. budynków (w jakich mieszczą się szpitale i kliniki prywatne, szkoły, uniwersytety, sklepy i hotele), zaoszczędza rocznie 2 miliardy euro. Unia Europejska otworzyła za to dochodzenie formalne w stosunku do Włoch ze względu na faworyzowanie niełojalnej konkurencji. W 2012 Bruksela zdecyduje czy skazać Włochy i zmusić je do zmiany ustawy, czy nie. Nie należy się więc dziwić, że na przykład noclegi na terenie Rzymu w strukturach kościelnych kosztują mniej niż w hotelach, bo te nie płacą podatków gruntowych.

Watykan nie płaci za wodę

Uprzejmości finansowe czyni nie tylko rząd włoski, lecz także Urząd Miasta Rzymu, na którego terenie leży Watykan. Już traktaty laterańskie przewidywały, że Rzym musi dostarczać wodę do Watykanu — nie mówiły jednak, że za darmo. Miasto Rzym dostarcza co roku bezpłatnie tyle wody, ile wystarczyłoby dla 60 tys. osób, wykorzystywanej do podlewania ogrodów watykańskich, wybudowało też oczyszczalnię ścieków (które to do końca lat 60. odprowadzano do Tybru). Watykan nie zapłacił nigdy ani grosza, nawet gdy spółka usług komunalnych stała się prywatna i akcjonariusze zaczęli przyciskać „świętego klienta”. Zapłacili włoscy podatnicy...

Także za beatyfikację Jana Pawła II — uroczystość trwająca jeden dzień, zapłacili Rzymianie. Koszty Watykanu wyniosły zaledwie 500 tys. euro, podczas gdy Urząd Miasta Rzymu zapłacił 4,5 miliona euro...

Agnieszka Zakrzewicz

Dziennikarka i krytyk sztuki. Autorka książki [Papież i kobieta](#). Od 1994 r. mieszka w Rzymie. Prowadzi serwis [Bez Granic](#).

[Strona www autora](#)

[Pokaż inne teksty autora](#)

(Publikacja: 26-06-2011)

[Oryginał.](http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1951) (<http://www.racjonalista.pl/kk.php/s,1951>)

Contents Copyright © 2000-2011 Mariusz Agnosiewicz

Programming Copyright © 2001-2011 Michał Przech

Autorem portalu Racjonalista.pl jest Michał Przech, zwany niżej Autorem.
Właścicielami portalu są Mariusz Agnosiewicz oraz Autor.

Żadna część niniejszych opracowań nie może być wykorzystywana w celach komercyjnych, bez uprzedniej pisemnej zgody Właściciela, który zastrzega sobie niniejszym wszelkie prawa, przewidziane w przepisach szczególnych, oraz zgodnie z prawem cywilnym i handlowym, w szczególności z tytułu praw autorskich, wynalazczych, znaków towarowych do tego portalu i jakiegokolwiek jego części.

Wszystkie strony tego portalu, wliczając w to strukturę katalogów, skrypty oraz inne programy komputerowe, zostały wytworzone i są administrowane przez Autora. Stanowią one wyłączną własność Właściciela. Właściciel zastrzega sobie prawo do okresowych modyfikacji zawartości tego portalu oraz opisu niniejszych Praw Autorskich bez uprzedniego powiadomienia. Jeżeli nie akceptujesz tej polityki możesz nie odwiedzać tego portalu i nie korzystać z jego zasobów.

Informacje zawarte na tym portalu przeznaczone są do użytku prywatnego osób odwiedzających te strony. Można je pobierać, drukować i przeglądać jedynie w celach informacyjnych, bez czerpania z tego tytułu korzyści finansowych lub pobierania wynagrodzenia w dowolnej formie. Modyfikacja zawartości stron oraz skryptów jest zabroniona. Niniejszym udziela się zgody na swobodne kopiowanie dokumentów portalu Racjonalista.pl tak w formie elektronicznej, jak i drukowanej, w celach innych niż handlowe, z zachowaniem tej informacji.

Plik PDF, który czytasz, może być rozpowszechniany jedynie w formie oryginalnej, w jakiej występuje na portalu. **Plik ten nie może być traktowany jako oficjalna lub oryginalna wersja tekstu, jaki prezentuje.**

Treść tego zapisu stosuje się do wersji zarówno polsko jak i angielskojęzycznych portalu pod domenami Racjonalista.pl, TheRationalist.eu.org oraz Neutrum.eu.org.

Wszelkie pytania prosimy kierować do redakcja@racjonalista.pl